

Bővül az E utak hálózata

Az országos utak mentén hamarosan új táblák tűnnek fel: az európai országok egy korábbi egyezménye alapján ugyanis megváltozott a legfontosabb idegenforgalmi és szállítási útvonalak, a nemzetközi szempontból jelentős, úgynevezett Európa (E) úthálózat rendszere, s ez magával vonta az E utak hosszának és számozásának módosulását is.

Az új rendszer szerint például az eddigi E5-ösként ismert út E75-ös lesz, az E15-ös: E60-as, az E96-os pedig E71-es. Az Európa-úthálózat magyarországi szakaszainak hossza meghaladja az 1100 kilométert. Az új elvek alapján kialakított rendszer szerint újabb, több mint 900 kilométernyi

magyar útszakasz tartozik majd a nemzetközi hálózat-hoz. Újonnan jelölték E-útnak például a Rajka és Letenye között húzódó utat.

Az E utakat jelölő táblák felállítását, illetve átszámozását már megkezdődött. A munkákat két szakaszban végzik: ez év végéig csaknem 1000 kilométeres útszakaszon módosítják a jelzéseket, egyebek között Hegyeshalom és a főváros, valamint Püspökkladány és Záhony között. A jövő év végéig a többi útszakaszon, például Rábafüzes és Székesfehérvár, Szeged és Nagylak, valamint Tornyosnémeti és Letenye között változtatják meg az útjelzéseket.

A dolgozók egészségéért

A vegyészszakszervezet elnöksége tegnapi ülésén a dolgozók egészségének védelmével kapcsolatos tennivalókról tárgyalt. A testület megállapította, hogy a vegyipari technológiák viszonylag gyors fejlődésével a veszélyes és az egészségre ártalmas vegyi anyagok köre is bővült. E veszélyforrásokot a vállalatok igyekeztek új műszaki megoldásokkal megszüntetni, tervszerűen javítani a munkakörülményeket. Ennek javításában azonban nem mindenütt sikerült kielégítően előre lépni.

Változatlanul rossz körülmények között dolgoznak például az alumíniumkohászok, akiknek a szervezetét nemcsak a kohók melletti hőség, hanem a szálló por is nagy mértékben igénybe veszi.

Megyei küldöttek a Szövetség X. kongresszusára

Tegnap a megyei tanács oktatási központjában a megyei fogyasztási szövetkezetek 140 ezer tagját képviselő küldöttek mondták el véleményüket a Szövetség elnökségének előzetesen kiküldött vitaanyagáról. Állásfoglalásukkal tevékenyen járultak hozzá a novemberi kongresszus előkészítéséhez. A vitaanyag szerint a szövetkezetek jelentős szerepet töltenek be gazdasági életünkben, és tevékenységük az előző kongresszus óta számottevően fejlődött. A szövetkezeti sajátosságokat megőrizve, figyelemre méltó lépést tettek gazdálkodásuk minden területén. Tovább gazdagodott a szövetkezeti demokrácia fórumrendszere és tartalmasabbá vált belső életük is. E megállapítások azonban nem adhatnak megnyugvást. További feladatokat kell meghatározni, hogy gazdasági jelentőségük növekedhessen, és széles tagsági bázissal részesei lehessenek a nemzeti egység erősítésének.

A fogyasztási szövetkezetek a változó körülményekhez igyekeznek alkalmazkodni, s épp e fórumon fejtették ki a hozzászólók, hogy ennek milyen akadályai lehetnek. Az egyik fontos elmentmondás, hogy a jövedelmező gazdálkodás és a kis területek ellátása nehezen egyeztethető össze. Itt szélesebb körű társadalmi összefogás és helyi tanácsi támogatás segíthet csak. A nagybani árubeszerzések megkönnyítésére meg kell teremteni a nagykereskedelmi hátteret, amelyhez szövetkezeti együttműködésre és állami támogatásra egyaránt szükség van.

A lakásszövetkezetek a lakásépítési programban fontos szerepet játszhatnak, ha a megvalósított helyzetben versenyezni tudnak. Addig aligha válhat ismét vonzóvá a szövetkezeti forma, míg a lakásszövetkezetek nem tudnak magasabb építési költségek biztosítani. Gond még, hogy a nem panelépületekhez nem lehet elegendő kivitelezőt találni. Az állami építőipar érdekeltiségi rendszere nem ösztönöz erre. A takarékszövetkezeteknek tovább kell szélesíteniük tevékenységi körüket, szolgáltatásaikat. Jobban be kell kapcsolódniuk a

területükön levő intézmények és gazdálkodó szervek pénzügyi és hitelezési rendszerébe.

Felmerült, hogy a szövetkezeti mozgalom szakmai utánpótlásának színvonalasabbá tételére érdekében az állami oktatásból a Szövetség keretében kellene visszaadni a korábban itt működő iskolákat.

Többen szóva tették, hogy a testületek munkájába jobban be kellene vonni a jelentős részfeladatokkal rendelkező tagokat, figyelembe véve fokozott anyagi érdekeltiségeket.

Vita volt arról, hogy az elnöki funkció társadalmi megbízatásává váljék, a helyi észrevételek inkább a korábbi forma mellett szólnak. A megoldás talán az lenne, ha a szövetkezetek maguk

dönthetnének a szervezeti életüket érintő kérdésekről. Megállapították, hogy a megyei és országos érdekképviseleti szervek tevékenységére továbbra is szükség van. E munkát azonban kevesebb bürokratizmussal kellene elvégezni, nagyobb teret hagyva az érdekképviseletnek és a szakmai segítségnyújtásnak.

Ocskó Imrénének, a Meszöv elnökének szóbeli kiegészítője és a küldöttek hozzászólása után Perjési József, a megyei pártbizottság osztályvezetője és Herlicska István, a Szövetség elnökségi tagja is véleményt mondott.

Ezután került sor a 27. kongresszusi küldött és ebből az országos tanács hat tagjának a megválasztására. Az országos tanács tagjai: Meszlényi Ferenc, Nagy György József, Nagy László, Ocskó Imre, Rácz Kálmán és Schmidt Zoltánné.

A gyűlés meghitt színfoltja volt, hogy most adták át Felföldi Jánosnak, Csányi Sándornak, Bakaj Istvánnak, Dobó Ferencnek, Gulácsi Jánosnak, Török Istvánnak, Mangó Antalnak, Nagy Sándor Jánosnak, Nagy Sándornak, Villányi Ilonának és Nagy Ferencnek a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa Kiváló Szövetkezeti Munkáért kitüntetését.

T. Sz. I.

Hosszú távú vezetés — kánikulában

A kánikulai hét végék bal-eseti statisztikái rendre azt mutatják: nagy hőségben vezetni legalább annyira veszélyes, mint jeges téli időben — ha az okok egészen mások is. A hőségben való vezetés nehézségeit meg fokozza, ha hosszú távra, például tengerparti nyaralásra indulunk autóval.

Mire is kell vigyázni? Kezdjük azzal, hogy a szokásosnál több és hosszabb pihenőt kell bekapcsolni az útra, s ezért persze, átlagsebességünk is csökken. Az utazási időt tehát arányosan is jelentősen hosszabbra kell terveznünk a kisebb hazai kirándulások távjánál megszokottnál. S ha ezt előre így tervezzük, nem fordul elő a szokásos idegesség: „még mindig csak itt tartunk?”. A tervezéskor természetesen azt is figyelembe kell venni: mennyi lakott területen haladunk át, s éjszaka, vagy nappal utazunk, hisz a haladás gyorsaságát mindkét tényező jelentősen befolyásolja. Sokan egyszerre teszik meg a tengerpartig vezető utat, ami — például a bolgár partokig — hozzávetőlegesen 1300 kilométer. Egyrészt ennyit vezetni — csak nagyon gyakorlott, „edzett” sofőröknek szabad, s nekik sem veszélytelen. Ne sajnáljuk tehát az időt, s a pénzt, inkább két nap alatt guruljunk a „nagy víz”, s közben kempingezzünk egy éjszakát.

Vajon tudják-e a gépkocsivezetők, milyen tünetei vannak a kifáradásnak? A legelső, ami észrevehető, hogy a figyelem lanyhul, lassul a gondolkodás. A fáradt vezető közérzete rosszabb lesz, egyre ingerültebbé válik. Megjelenik a fáradtságérzés. A fáradtság nem egyszerre következik be, a kezdeti jelektől a kimerültségig a szakirodalom három szakaszt különböztet meg. Az első szakaszban lelki feszültség, fokozott ingerlékenység lép fel. A második szakaszban lehangoltság, levertség, elernyedés a jellemző, ekkor már jelentősen csökken a teljesítmény. A harmadik a kimerülés szakasza. Ha észreveszi a gépkocsivezető, hogy a viszonylag hosszabb vezetés során ingerlékenyebb lesz, aljjon meg lazítani, mozogni. A második szakaszban föllépő fáradtság esetében már nem elég ennyi, hosszabb pihenésre van szükség. Aki eljut a kimerültségig, hosszú ideig vezet alvás nélkül, fokozott kockázatot vállal. Ekkor ugyanis bármikor, akaratlanul is elalhat az ember, hiába próbálja a szemét nyitva tartani. Ez a töredék

ideig tartó „elalvás” nyitott szemmel is előfordulhat, ez azonban éppen elég lehet egy tragédia megtörténehez. Tehát, ha nem muszáj, egy nap 8-10 óránál többet ne vezessünk. A kifáradt vezető nem észleli időben a veszélyhelyzetet, késve reagál a közlekedési szituációkra. Sokan úgy próbálják megoldani a helyzetet, hogy jelentősen növelik sebességüket, „csak mielőbb erjünk haza” alapon. Talán nem szükséges hangsúlyozni, mennyire veszélyes ez olyan sofőrre, aki fáradtsága következtében már amúgy sem képes a normál reakciókra.

Tudnunk kell azt is, hogy a hőmérséklet emelkedése együtt jár a teljesítmény romlásával, tehát melegben hamarabb kifáradunk.

A kánikulai hosszú távú vezetés hatványozott veszélyt jelent a vezetőre, s persze, általa utasaira, s a többi közlekedőre nézve is. A körültekintő uttérvezés, a pihenők, étkezés, megfelelő folyadék biztosítása mind olyan tényezők, melyek csökkentik a hosszú út veszélyeit. Legalább a magunk részéről. S hátha mások is így vigyáznak magukra, s ezáltal ránk is.

B. P.

Emlékműavatás Móra Ferenc sírjánál

Egy dorozsmai forradalmár emlékezete

Lassan három évtizede, hogy nevét munkásöregység viseli. 1957 szeptemberében a szegedi járás munkásörei zászló- és névadó ünnepséget tartottak Kiskundorozsmán. Ekkor vették fel a volt direktórium tag, Móra Ferenc nevét. Tegnap, szerdán délután, a munkásöregység megalakulásának 30. évfordulójához közeledve, a névadó iránti tiszteletből az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és a Móra Ferenc munkásöregység emlékművel jelölték meg a névadó kiskundorozsmai sírját. A mártír forradalmárra Fraknó Gábor, a városi pártbizottság titkára emlékezett.

Ki is volt ő? Akár a másik Móra Ferenc, az író novelláiból lépett volna elő: nincstelen agrárproletár, téglalehető családban született 1890-ben Zsombón. A kilencgyermekes szegény-paraszti családban hamar megízlelhette a nyomorúságot. Amikor apja kidől a téglalehető fordítóladikája mellől, ő lépett helyébe. Erejét, egészségét nem kímélve dolgozott, abban a hitben, hogy előbb-utóbb majd csak jut nekik is azokból a téglákból néhány az ő házuk, az ő jövőjük fundamentumához. De csak a nyomorúságot sikerült összeszednie. Lábai annyira tönkrementek, hogy a háború idején már katonának sem tudták besorozni.

Így az őszirózsás forradalom itthon érte. Korán észrevette azokat a társadalmi igazságtalanságokat, amelyek a hozzá hasonló milliókat kergettek nyomorúságba. Azt is tudta, hogy ez nem maradhat örökké így. Nem várta csak tétl kézzel, hogy majd ölebe fordul a világ valamerre. Hitte, hogy a téglalehetőnek az új világ

Somogyi Károlyné felvétele
Munkásörök díszorsége

felépítéséhez néhány jelképes téglával is hozzá kell járulnia. Beteg lábával fáradhatatlanul járta faluja házait, a környékbeli tanyákat, agítált, szervezte a pártot. 1919. január 3-án Móra Ferencék lakásán alakult a Kommunista Magyarországi Pártjának kiskundorozsmai szervezete, amelynek őt választották elnökévé.

A Tanácsköztársaság kiáltása után a Dorozsmán megalakult direktóriumban tevékenységével tett hitet az új rend mellett. Pénzügyi megbízottként is szakadatlanul szervezte tovább a pártot.

Ezeket a napokat később sem tagadta meg. Amikor az ellenforradalmi terror dühöngése nehezedett a vidékre, akkor sem menekült el. Vállalta tetteit. Hiszen

nem tartotta bűnösnek magat. Munkája közben érték el a Prónay-különítmény keretlegényei. Kegyetlenül összeverték, megkínózták, majd a falu mögötti vágóhid mellé hurcolták, ahol szuronnal végeztek vele.

Harmincnyolc évvel később a dorozsmai kommunisták által alakult munkásöregység tüze zászlájára a mártírhalált halt hős nevét. Az itteni munkásörök azóta több alkalommal is bebizonyították, méltók a név viselésére. A téglalehető Móra Ferenc nyomdokain járva, naponta újabb és újabb téglákkal járulnak hozzá ahhoz az építményhez, amelynek alapjait többek között névadójuk rakta le. A kegyelet és tisztelet emlékművet hirdeti tovább a dorozsmai temetőben Móra Ferenc nevét.

Hétköznapiak

A nemzetközi kórusfesztivál résztvevőinek hivatalos programjában szerepelt a panteonbeli Liszt-szobor megkoszorúzása. A szervezők a népművelők sikálták, a szobor és környéke lemosva várta a mintegy háromszáz ünnepelőt. A rock-opera próbáját arra a 20 perere leállították, ünnepi beszéd kész, kórusok beénekelve.

Mert abból az irányból jöttek, így az Aradi Vértanúk tere felől kezdték beérkezni a lezárt Dóm teret. Elen a szervező. A kapuban Főfontos József. Neki nem szóltak. Kerüljék meg a teret, a másik kapunál biztosan tudnak róluk, de ő az állásával játszik, be nem enged senkit.

Kórusok nem értik. De kerülnek. A próba leáll. A másik kapuban Főfontos Józsefné. Neki se szóltak. Itt ugyan egy lélek se megy be, nemhogy ekkora tömeg. „De hát azt csak hallja, hogy semmit se hall! Ezért áll a próba!” Az lehet, de ő nem ezért áll itt.

Az erőszak nem szép, de ilyenkor hasznos. A külföldieknek meg nem muszáj mindent megmagyarázni.

Pláne, ha mi se értjük...

Trolin ellesett beszélgetés.

— És hogy fogják hívni a kicsit?

— Még nem tudjuk biztosan, nézegetjük a csokikat, a nagyobbakat, Koppányok örök bánata, hogy róla nem neveztek el édesseget...

Hm, A csokik — például a Palkó, a Mari, az Ócsi, a Viola vagy a Babi — tényleg élmény gyerekdruzáknak. Igen ám, de — megindult az agyam — mi lesz, ha a gyerek kinő a csokikorszakból? És jobban örülne, ha gondos

szülei mondjuk Kovács Indiánernek keresztelték volna, esetleg a Paprikás Csirke lenne szimpatikus? Szegény Zsanettek és Virgúszok... A Pallas Athéneknek szobruk van, a Koppányoknak történelmi múltjuk, a Vivieneknek harisnyanadrágjuk, a Ti-meáknak kozmetikumcsaládjuk. És nyilván sok ember örök bánata, hogy nem hívják Kőbányai Világosnak, csak annak látszik.

Alkalmast megkérdezem már a szüleimet, vajh — bölcseletről — nem a vermetről kaptam-e a nevem...

A hőmörből kiszaladt a higany és a homlokát törölgeti. A beton gőzölög, az emberek ájuldoznak, a lehetőséghez képest leveznek magukról mindent. Pántos trikók, sortok szédelegnek a városban.

A megállóban feltűnik két srác. Magasszárú, szürke sportcipő, fekete hosszúnadrág, fekete bélelt pulóver. Az egyik Nike márkájú, a másik fennen hirdeti: Dirty (koszos). A divatos szerkóhoz fölnyit haj, fülbevaló, széles, bőr csuklósorító, fémszőgekkel.

Megborzongunk. A srákok 13—14 évesek lehetnek. Nyilván fázósak. Aztán főlzállnak.

Mi elhúzódnak. Mégse fázunk.

— Két rántott sajtot kérek.

— Sajnálom, elfogyott.

— Sajtjuk van?

— Van.

— Liszt?

— Az is.

— Tojás?

— Persze.

— Prézli?

— Akad.

— Bemehetek, megcsinálhatom?

R. É.